

Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 24 515, nr. 144

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 15 december 2008 De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de vaste commissie voor Financiën en de vaste commissie voor Justitie hebben op 11 november 2008 overleg gevoerd met minister Donner en staatssecretaris Aboutaleb van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, minister Bos van Financiën en minister Hirsch Ballin van Justitie over:

- **de brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 18 april 2008 over de stijging van het aantal cliënten van voedselbanken (24 515, nr. 135);**
- **de publicatie «Gemeentelijk armoedebeleid» d.d. 29 mei 2008 (24 515, nr. 136);**
- **het rapport Mensen met schulden in de knel (24 515, nr. 138);**
- **de Nationaal Strategische Rapportage Sociale Bescherming en Insluiting (27 813, nr. 30);**
- **de Voortgangsbrief voorkomen overkreditering en schulden (24 515, nr. 140);**
- **de uitvoering van het amendement-Tang/Spekman (31 474-XV, nr. 10);**
- **de resultaten van de quickscan voedselbanken (24 515, nr. 141).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

Selectie uit het verslag ivm behandeling rapporten:

- Incassokosten, een bron van ergernis!
- Mensen met schulden in de knel!

Behandeling rapport 'Incassokosten, een bron van ergernis!'

Selectie uit het verslag

Vragen en opmerkingen uit de commissies

(...)

De heer **Spekman** (PvdA): Voorzitter. Er staat enorm veel op de agenda en niet alles zal dus in mijn bijdrage tot zijn recht komen. Het gaat over het feit dat sommige mensen het gewoon moeilijk hebben om rond te komen en dat dat hen soms op eigen kracht niet lukt. Het gaat ook over het voorkomen van schulden, het verhelpen van schulden en het in elk geval niet laten verergeren van schulden. Ik begin met dat laatste punt. Een aantal zaken daarbij zijn niet goed. Ten eerste de incassokosten; volgens mij deel ik de mening hierover met andere collega's. Er moet echt paal en perk gesteld worden aan wat de Sociaal Raadslieden in hun rapport geconstateerd hebben, namelijk dat er structureel te veel wordt gevraagd. Dat gebeurt soms onder druk van opdrachtgevers. Vervolgens wordt er geïncasseerd door de opdrachtgevers en de incassobureaus. Schulden worden hierdoor niet verholpen maar verergeren juist. Mensen geraken daardoor ook in een afhankelijke positie. Bij sommige bedrijven is het helemaal wild west. Slechte voorbeelden zijn Nuon en Eneco; zij vragen enorme bedragen aan mensen die zij eigenlijk niet mogen vragen. Mensen maken vervolgens heel moeilijk de directe gang naar de rechter. De energiemaatschappijen zeggen dan namelijk: wij sluiten de energie af. Veel mensen snappen het niet en betalen daarom maar gewoon. Willen wij dit met elkaar in Nederland? Ik vind dit echt heel slecht. Dat moet stoppen. Ik vraag de minister daarom of hij met mij van mening is, in afwijking van wat hij eerder aangaf in zijn reactie op de brief van de sociaal raadslieden, dat er meer moet gebeuren tot nu toe en dat er vaste bedragen in de wet moeten worden opgenomen. Is het niet meer dan redelijk om die bedragen te laten zijn conform Voorwerk II waar nu mee gewerkt wordt en waar iedereen steeds de redelijkheid van aangeeft? Het is de bedoeling om schulden te verhelpen in plaats van te verergeren. Als het kabinet hier anders over denkt, overweegt mijn fractie om een initiatiefvoorstel hierover in te dienen.

(...)

De heer **Nicolai** (VVD):

(...)

Het is misschien verrassend om ook van de liberale kant een kritische vraag te horen over de incassokosten. Waarom zou een liberale partij immers voorop lopen in het bij wet beperken van het oneigenlijk gebruik van de machtspositie waarvan sprake is? Ik trek die conclusie daarom nog niet. Ik stel er echter wel een vraag over. Volgens mij is er voor de tarieven die gehanteerd worden feitelijk geen markt. Er is natuurlijk wel een markt voor die bureaus want die hebben een opdrachtgever of niet. Die tarieven zijn echter vergelijkbaar met wat medisch specialisten rekenen of wat in andere sectoren waar geen reële marktwerking is, wordt gerekend. Ook een liberaal vraagt zich in dergelijke gevallen af of oneigenlijk gebruik dan geen reden is om er op de een of andere manier paal en perk aan te stellen. Misschien kan dat via een brancheorganisatie, certificering enzovoorts, maar misschien is het ook nodig om meer te doen. Ik vind in elk geval wat er nu gebeurt niet goed. Wij weten allemaal waar het begint,

namelijk bij een schuld die dan groter wordt door de incassokosten en soms ook groter dan volgens mij reëel is.

(...)

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA):

(...)

Op het punt van de incassokosten kan ik mij aansluiten bij wat de PvdA fractie erover heeft gezegd. De landelijke organisatie Sociale Raadslieden heeft duidelijk aangetoond in haar rapport dat er echt sprake is van een probleem en dat er buitensporige kosten in rekening worden gebracht. Mijn fractie vindt dat die verbonden mogen worden aan een wettelijk minimum.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Voorzitter. Voor alle duidelijkheid: mevrouw Blanksma bedoelt «wettelijk maximum» voor de incassotarieven. Die zijn inderdaad buitensporig hoog. In het rapport van de Sociaal Raadslieden wordt aan de hand van veel voorbeelden duidelijk gemaakt waar het om gaat. Miljoenen euro's worden onterecht uit de zakken van consumenten geklopt. De SP heeft zelf ook een rapportje uitgebracht onder de titel Incasso, in kassa. Ik overhandig dat graag aan de bewindspersonen. Ruim anderhalf jaar geleden spraken wij met de minister van Justitie ook over deze zaak. De minister zei toen: ik ga het onderzoeken want ik zie dat er een probleem is en er onredelijk hoge kosten worden gerekend. Vervolgens kwam er een brief waarin stond dat hij nog in gesprek was. Ondertussen werd erkend dat er een probleem was. Aan het einde van de rit zitten wij nu met een brief van de minister waarin staat dat er helemaal geen probleem is. De praktijk wijst echter op het tegenovergestelde. Er is geen duidelijke norm; de markt is vrij en ongereguleerd. Er zijn daar echter wel duidelijke tarieven voor. De rechters hebben een tarief ontwikkeld – Voorwerk II – waarin gewoon een maximum wordt gesteld aan wat mag worden gevraagd aan onkostenvergoeding voor te laat betaalde rekeningen. Voer dat nu in. Dat is duidelijk voor de consument en voor de branche zelf. Woekertarieven maar ook een klein beetje te hoge tarieven kunnen dan aan banden worden gelegd. Ik zal niet uitweiden over alle voorstellen die mijn partij doet. Ik overhandig het rapport dadelijk aan de minister. Ik hoor graag zijn reactie daarop. Een meerderheid hier is voor en het moet gewoon geregeld worden.

In de praktijk vallen incassotaken vaak samen met deurwaarderstaken. Moet dat niet gescheiden worden? De branche zelf vraagt daar ook om. Het komt ook terug in het rapport van de Sociaal Raadslieden. Volgens mij is dat gewoon veel zuiverder. Verder vraag ik of de overheid ook niet eens naar zichzelf moet kijken. De heer Spekman sprak al over de energie- en waterleidingbedrijven en dat het absurd is dat zij zulke hoge tarieven rekenen. Moeten wij niet nadenken over de manier waarop de overheid omgaat met incassotarieven? Moet dat ook niet aan banden worden gelegd? Ik hoor graag een reactie van de minister. Ook hoor ik graag wat hij wil met mensen met problematische schulden, die hun rekeningen wel willen betalen maar dat niet kunnen. Is hij het met mij eens dat het niet zinnig is om rekeningen steeds hoger te laten worden in de wetenschap dat iemand die toch niet kan betalen? Wat gaan wij daarmee doen?

(...)

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks):

(...)

Ook het punt van die 130 mln. aan te hoge incassokosten is onacceptabel. De problemen worden op die manier alleen maar groter. De Nederlandse vereniging voor rechtspraak heeft eerder al gezegd dat dat gemaximeerd moet worden op 15%. Het lijkt erop dat een «handel-is-handelmentaliteit» wordt gehanteerd, ook ten aanzien van de incassobusiness. Daar moeten wij echter paal en perk aan stellen. Het gaat om mensen die het water aan de lippen staat. Met de incasso verzuipen zij definitief. Dat kan naar mijn mening niet de bedoeling zijn. Ik wil dat er actie wordt ondernomen en wij hier niet volgend jaar hetzelfde probleem zitten te bespreken.

(...)

Antwoord van de bewindslieden

(...)

Minister **Hirsch Ballin**:

(...)

Het lijkt mij goed om de aandacht nu te richten op de kwestie van de incassotarieven. Wij hebben ons vandaag kunnen verdiepen in het rapport van de landelijke organisatie Sociale Raadslieden. Daar zijn al reacties op gegeven en er zullen ongetwijfeld nog discussies ontstaan over de vraag of het allemaal wel representatief is voor de sector. Dat neemt echter niet weg dat wij wat in het rapport naar voren is gebracht, serieus moeten nemen. Wij nemen dat ook serieus. Er zijn daarbij onderwerpen aan de orde waarover wij al eerder hebben gediscussieerd en waarover ik de Kamer ook eerder heb bericht. Ik heb ook al eerder laten weten dat wij een eind willen maken aan de excessieve tarieven van de incassobranche. Het rapport verwijst naar de tarieven van Voorwerk II. Die dateren van 2002; toen zijn deze voor het laatst bijgesteld. Lage lasten zijn interessant maar de schuldeisers hebben natuurlijk ook recht op een redelijke vergoeding van hun kosten. Ik denk dus dat wij de tarieven van Voorwerk II niet klakkeloos kunnen overnemen; wij kunnen niet klakkeloos 2002 overplanten naar 2008. Dat neemt allemaal niet weg dat het rapport ons op een zodanige manier confronteert met tarieven die om beheersing vragen, dat ik bereid ben om dat onder ogen te zien. Ik zal daar straks nader op ingaan.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Ik hoor hier dat het in 2005 is geactualiseerd. Mijn vraag aan de minister is echter of de tarieven in Voorwerk II al dan niet redelijk zijn.

Minister **Hirsch Ballin**: Deze dateren volgens mijn gegevens uit 2002. Ik vraag mij af of dat wellicht een verschrijving is en er 2005 hoort te staan. In elk geval dateren ze van een aantal jaren geleden. Dat zullen wij onder ogen moeten zien. Het scheelt maar een factor twee in jaren gerekend. De helplijn zegt dat het 2002 moet zijn. Hoe dan ook stelt het rapport een regeling voor die gericht is op de consumenten. Wij kunnen tarieven die dateren van een aantal jaren geleden niet zonder meer als maatstaf nemen voor wat er nu aan de hand is. Dat neemt niet weg dat er ook met

een correctie reden is om wat te doen. Ik zal daar dadelijk op ingaan.

Mevrouw **Karabulut** (SP): U zegt dus dat het wel degelijk redelijke tarieven zijn. Erkent u dat er wettelijk een maximum aan incassotarieven moet worden verbonden?

Minister **Hirsch Ballin**: De tarieven van voorwerk II zijn redelijk, nu zij zijn bijgesteld naar het prijsniveau 2008, maar er is reden meer te doen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Het is niet voor het eerst dat wij het hierover hebben. Je kunt met elkaar afspreken dat de incassokosten niet meer dan 15% van het verschuldigde bedrag mogen zijn, wat de Nederlandse vereniging voor rechtspraak al eerder heeft aangegeven. Ik vind dat percentage heel redelijk. Bij de Kamer bestaat vrij breed de wens om te komen tot zo'n percentage.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik had uw opvatting op dit punt al begrepen uit uw betoog.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Daar bent u het mee eens, begrijp ik.

Minister **Hirsch Ballin**: Daar wil ik op reageren. De aanbeveling van de LSOR is om een regeling te treffen van maximumtarieven voor incassokosten. Wij hebben dat rapport net ontvangen. Die kosten zijn bedoeld als schadevergoeding. Een hoog bedrag aan buitengerechtelijke incassokosten lijkt mij dan ook niet de juiste manier om de betaling door de schuldenaar te bevorderen. Mij lijkt dat wij het daarover breed eens zijn. Wij moeten dus andere dingen doen, zonder dat wij afdoen aan de mogelijkheid dat een wettelijke rente dient als prikkel om te betalen. Wie niet tijdig betaalt, betaalt uiteindelijk meer, maar dat moet niet onredelijk veel meer zijn. Dat is mijn eerste ijkpunt. Mijn tweede ijkpunt is dat het aanbeveling verdient voor degenen die met ongeïnde schulden zitten om daarbij ook andere prikkels te overwegen dan het steeds verder opvoeren van de incassokosten. Je zou bijvoorbeeld ook kunnen denken aan een beloningsprikkel: wie tijdig betaalt, betaalt minder. Ik noem het toestaan van een korting op de factuur indien binnen de gestelde termijn wordt betaald. Maar het is aan de markt om dat te bepalen. Dat brengt mij bij de vraag of het Burgerlijk Wetboek op dit punt een voldoende normering bevat van de redelijke incassokosten. Er is een algemene redelijkheidsnorm in artikel 6 : 96, tweede lid, onder c. Alleen redelijke kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte komen voor vergoeding in aanmerking. Het is die norm, die is ingevuld in Voorwerk II, waar ik zo-even de kanttekening bij plaatste van de stijging van de prijzen in de afgelopen jaren. Zij hebben een algemeen aanvaarde status in de praktijk, zij zijn bedoeld om uniform te worden toegepast, maar met het rapport van de LOSR in de hand kom ik tot de conclusie dat er reden is om naar aanvullende wettelijke regels te kijken. Dat kan op een aantal manieren. Ik denk daarbij aan een regeling die geldt voor alle incasso's, waarbij het niet alleen gaat om de consumentenincasso's, ook kleine ondernemers kunnen in de positie verkeren dat zij in onredelijke mate worden belast wanneer de incassokosten te hoog oplopen. Een van de manieren waarop dat kan, is dat er een ministeriële regeling wordt gemaakt op basis van een delegatiebepaling, die uitwerking geeft aan de algemene norm van artikel 6 : 96 van het Burgerlijk Wetboek. Een andere mogelijke benadering, waarop ik al eerder de aandacht heb gevestigd en die ik voorlopig terzijde heb gelaten, in de verwachting dat de sector zelf tot voldoende ingetogenheid zal overgaan, is die van het op de zwarte lijst

plaatsen van bepaalde standaardbedingen als het gaat om de regeling in het BW over de standaardvoorwaarden. Wellicht wordt opgemerkt dat het een het ander niet uitsluit, dat is zo, wij kunnen ook kiezen voor plaatsing op een zwarte lijst, in combinatie met een aanvullende werking van de algemene redelijkheidsnorm van artikel 6 : 96. Dit zal ik de komende tijd ter hand nemen. Wij zullen het rapport onderzoeken en uiteraard ook op houdbaarheid toetsen op het punt van de breedte van het onderzoek en de algemene correctie die nog moet worden uitgevoerd. Maar gegeven het zeer hoge percentage overschrijdingen dat nu is aangegeven ten aanzien van Voorwerk II zie ik aanleiding om te kijken naar de mogelijkheid van nadere wetgeving op dit terrein.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): U komt met een aanvullende regeling, maar u beantwoordt nog niet mijn vraag van die 15%. Wat is er tegen het vaststellen van zo'n percentage?

Minister **Hirsch Ballin**: Voorwerk II geeft naar mijn inzicht een redelijke norm aan, die ook doorwerkt in de rechtspraak. Die norm is 15%, precies het percentage dat u net noemt. Ik heb net geen conclusie getrokken over welke wettelijke normering de juiste is, want daarvoor is nader onderzoek nodig, waarbij ik twee alternatieve benaderingen heb geschetst. Wij moeten dit baseren op een verder gepreciseerd beeld. Ik heb een richting aangegeven waarin ik wil werken, maar ik heb vanavond nog geen conclusie getrokken over een wetsvoorstel dat als het ware morgen klaar is voor indiening. Bovendien moet ook bij een meer specifieke wettelijke normstelling de schuldenaar er werk van maken om de onredelijke hoogte van die kosten te betwisten. Ik wil immers geen regeling tot stand brengen die in hoge mate conflicten tot stand brengt. Dit is een argument om te denken aan de zwarte lijst, waarin bepaalde bedingen buiten de orde worden geplaatst, maar dat vergt meer studie. Ik zeg toe dat ik de Kamer daarover uiteraard zal informeren.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Wanneer krijgen wij die informatie?

Minister **Hirsch Ballin**: Wij zijn nog niet lang bezig met dit rapport. Eerder heb ik al de volgende voortgangsrapportage over de toepassing van de WSNP toegezegd, en uiterlijk op dat moment zullen er ook van mijn kant conclusies zijn op het punt van te treffen wettelijke maatregelen.

Mevrouw **Karabulut** (SP): De minister lijkt een stapje in de goede richting te zetten, maar wat hij zojuist zei – dit alles is aanleiding voor ons om te kijken of er eventueel nadere wettelijke maatregelen noodzakelijk zijn – is mij niet genoeg, ik wil een heel duidelijke uitspraak van de minister. Deelt hij de mening van de Kamer dat er een maximum moet worden gesteld aan de incassotarieven en dat dat conform Voorwerk II moet zijn, omdat dit een redelijk tarief is, zoals gehanteerd in de rechtspraak, opdat wij de woekertarieven kunnen uitbannen?

Minister **Hirsch Ballin**: Ik ben het ermee eens om woekertarieven uit te bannen. De manier waarop wij dat doen, zal natuurlijk wel rekening moeten houden met verschillende situaties. Voorwerk II hanteert een redelijke algemene norm. Dat wij die norm niet zonder meer omzetten in een algemeen wettelijk verbod – dat zou erg simpel zijn – is omdat er met verschil in situaties rekening moet worden gehouden. Daarom heb ik een voorkeur om te werken aan een benadering die woekertarieven buiten de

orde verklaart, wat kan met de techniek van de zwarte lijst of via een ministeriële regeling die wordt gekoppeld aan artikel 6:96 van het BW. Ik verwacht dat ik enige maanden nodig heb om dat goed in kaart te brengen, en daarover krijgt de Kamer bericht.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Deelt u de mening van de Kamer dat er een wettelijk maximum moet worden gesteld aan de incassotarieven? Ja of nee, graag! Minister **Hirsch Ballin**: Ik deel de mening dat er een grens moet worden gesteld aan de incassotarieven. Of dat een algemeen percentage is of een gedifferentieerde benadering kan ik nu niet zeggen, daarin zal naar ik nu vermoed rekening moeten worden gehouden met een zekere differentiatie, waarover ik de Kamer zal berichten.

De heer **Spekman** (PvdA): Los van dat percentage van 15, wat de bovengrens is, merk ik het volgende op. De schuldenaar heeft in dit verhaal een bijzondere positie, een positie die nog wat is onderbelicht. Hij heeft bijvoorbeeld een afhankelijke verhouding ten opzichte van een energieleverancier voor het eventueel afsluiten van de energietoevoer. Daarom is het belangrijk dat de overheid een vaste norm stelt. Individuen weten dan waaraan zij toe zijn, zodat zij de gang naar de rechter niet hoeven te gaan. Ik vind dit vrij wezenlijk. Is de minister dat met mij eens?

Minister **Hirsch Ballin**: Nee, daarmee zou je over het doel heen schieten. Een vast percentage kan ook betekenen dat er onder omstandigheden te veel in rekening wordt gebracht. Dit zal altijd aan een redelijkheidsnorm moeten worden gekoppeld. Ik denk niet dat wij vanavond in staat zijn een wetsvoorstel met dat karakter uit te werken, ondanks alle hier verzamelde deskundigheid, zelfs niet als wij spreekrecht voor de publieke tribune introduceren. Ik kan niet veel verder gaan dan u een brief toe te zeggen binnen enkele maanden, waarin ik de contouren van de wettelijke regeling zal schetsen.

De heer **Spekman** (PvdA): Ik zei al dat ik een initiatiefwetsvoorstel in voorbereiding heb. Het is niet veel werk, maar wij zouden dan een «staccato-methode» gebruiken, want ik voel de urgentie in de buitenwereld om dit probleem, dat al langer speelt, op te lossen. Dat u het rapport pas vandaag hebt gezien, is zo, maar dit probleem speelt al langer. Gezien de urgentie heb ik haast met het vinden van een oplossing, want veel mensen betalen nu onterecht hoge bedragen, wat een probleem is. Als wij nu niets gaan doen, is de consequentie dat een deel van die mensen wel de gang naar de rechter maakt, wat gezien de discussie over rechtsbijstand niet wenselijk is.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik ben u dankbaar voor het plaatsen van dit onderwerp in de context van de verbeterde regeling van de rechtsbijstand. De gang naar de rechter kan worden gemaakt, ook in de huidige context. Het is dus absoluut niet zo dat de mensen nu rechteloos zijn. Maar als ik, na een geschiedenis van vele jaren, naar aanleiding van een rapport dat net is binnengekomen, waarnaar wij nog moeten kijken, zeg dat ik binnen enkele maanden de contouren zal geven van de manier waarop ik dit aanpak, denk ik niet dat u in redelijkheid kunt beweren dat wij dit traag benaderen. Hier voortvarend in te werk gaan, jazekeer, ik dacht dat ik dat net al had gezegd! De heer **Spekman** (PvdA): Ik probeer een beetje vastigheid te proeven over de vastberadenheid van de minister om toch

paal en perk te stellen aan de misstanden die hier plaatsvinden. Iedere keer als ik het woord «redelijkheid» hoor vanuit het oogpunt van degenen die de incasso verrichten of van de schuldeiser, ben ik bang dat het nog steeds dezelfde wirwar blijft, waarin de betrokkenen afhankelijk blijven. Ik probeer meer vastigheid uit de minister te «halen» en te proeven of het al dan niet nodig is een initiatiefvoorstel te lanceren.

Minister Hirsch Ballin: Ik ben vastberaden, jazeker, iets wat ik ook net heb gezegd. Ik ben van plan binnen enkele maanden de Kamer een brief te sturen met de contouren van de manier waarop ik dat aanpak. Als de heer Spekman denkt dat hij binnen die termijn met een initiatiefwetsvoorstel kan komen, zal ik dat natuurlijk zeer bewonderen. Maar hiervoor is echt meer tijd nodig dan een paar uren, ik denk dat ik het maximale aan voortvarendheid heb toegezegd. Wij hebben het rapport net gekregen, wij hebben het beoordeeld op de eerste contouren, en de Kamer krijgt binnen enkele maanden een brief met de contouren van een wettelijke regeling.

De heer Nicolai (VVD): Vastberaden is de minister van Justitie ongetwijfeld, maar mij bekruipt het gevoel dat dat niet is in de richting van een wettelijke maximering, maar die opmerking is voor eigen rekening. Het zou ook ironisch zijn als de liberale woordvoerder voorop moet lopen op dit punt. Maar is er volgens de minister sprake van een beetje fatsoenlijke marktwerking? De opdrachtgever loopt niet veel risico bij een zwarte lijst, want het gaat meer om de hoge kosten die in rekening worden gebracht. De schuldenaar wordt er ook niet door geraakt. Werkt de markt een beetje?

Minister Hirsch Ballin: Hier is sprake van ongelijke partijen. Er zijn grote incassobedrijven, en zijn repeat players tegenover de schuldenaar. Daarom is de toetsing door de rechter van de redelijkheid van de incassokosten ook nodig. Na een onredelijk bezwarend beding komt men op een zwarte lijst, voor zover de kosten boven het niveau van Voorwerk II uitstijgen, dat vind ik een goede benadering. Wel moet er een differentiatie in zitten, ook vanwege de verscheidenheid. Dit is een van de redenen waarom wij niet met een vast percentage kunnen werken, want dat werkt zowel verkeerd uit bij een geringe vordering – er zijn dan nauwelijks incassomaatregelen mogelijk – als bij een grote vordering. Er moet op de een of andere manier een redelijkheidsrelatie worden gelegd. Verder is gevraagd of er voldoende marktwerking is op het terrein van de deurwaarders. De gerechtsdeurwaarders hebben in het belang van het goed functioneren van de rechtsorde bijzondere privileges, een domeinmonopolie.

De wetgever heeft in 2001 met de nieuwe Gerechtsdeurwaarderswet bewust gekozen voor een ambt met een hybride karakter: openbaar ambtenaar en ondernemer. Dit dwingt de gerechtsdeurwaarder zich als een normale ondernemer op te stellen. Het bijzondere karakter van het deurwaardersambt betekent dat een puur commerciële opvatting van de praktijk niet goed zal zijn: de deugden van de koopman zijn nu eenmaal niet in elk opzicht dezelfde als die van een openbaar ambtenaar, wat ook is onderkend door de wetgever. Daarom is aan de Koninklijke beroepsorganisatie van gerechtsdeurwaarders de bevoegdheid gegeven om regulerend op te treden, met verordeningen. Dat stelsel wordt op dit moment geëvalueerd, waarvoor een commissie in het leven is geroepen die rapport uitbrengt aan de staatssecretaris van Justitie. Ik verwacht het rapport daarover in de eerste maanden van 2009;

uiteraard krijgt de Kamer ook daarover bericht.

De heer **Nicolai** (VVD): U zegt eigenlijk dat je vanuit de schuldenaar geredeneerd een imperfecte markt hebt. Je moet immers naar de rechter om een soort marktwerking te genereren, en dat willen wij ook niet. Daar ligt dus wel een dilemma.

Minister **Hirsch Ballin**: Zeker. Wij zullen conclusies verbinden aan de evaluatie van de Gerechtsdeurwaarderswet, en wij zullen beoordelen wat de goede manier is om excessen op dit terrein tegen te gaan. Daarover zal ik de Kamer per brief informeren als wij de contouren van een wettelijke regeling hebben.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Wat het regelen van het wettelijk maximum betreft, begrijp ik nog niet precies wat wij kunnen verwachten. Een jaar geleden zijn wij met elkaar in debat geweest over deze problematiek, en de minister heeft in maart 2008 daarop gereageerd door te zeggen dat hij voorsnog geen wettelijke regeling wil. Wij hebben nu een rapport gekregen dat alleen maar bevestigt wat wij eigenlijk wel wisten: 130 mln. blijft aan de strijkstok hangen, iets wat wij niet moeten willen. Wij zouden de positie van de schuldenaar goed willen regelen, maar krijgen wij dat ook bevestigd in de brief?

Minister **Hirsch Ballin**: Ja.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Ik vind dit een belangrijk punt. U voelt dat de Kamer dat wil regelen. Wij zouden dat nu kunnen afspreken, of moeten wij dat in de plenaire zaal regelen?

Minister **Hirsch Ballin**: Nee, daarvoor hoeft u niet naar de plenaire zaal, hoewel dat te zijner tijd wel moet gebeuren voor de wetgeving. Ik heb een voorbehoud gemaakt voor de manier waarop ik het aanpak, maar niet voor het aanpakken van het onderwerp als zodanig. Uiteraard vereist dat wetgeving. Wij hebben het geprobeerd met overreding, wat niet tot voldoende resultaten heeft geleid. Daarom zal ik de Kamer een brief sturen met de contouren van een wettelijke regeling. De conclusie dat er geen wettelijke regeling hoeft te komen, zie ik niet meer als mogelijkheid. Kunnen mensen met schulden die niet de schuld en de daarbij gepaard gaande incassokosten betalen, worden afgesloten? Mede namens mijn collega van EZ meld ik dat in de wintermaanden niet kan worden afgesloten, behalve in gevallen van fraude. Hierover is door EZ een ministeriële regeling getroffen, waarin is vastgelegd dat mensen met schulden en betalingsproblemen op de mogelijkheden van schuldsanering worden gewezen.
(...)

Nadere gedachtewisseling

De heer **Spekman** (PvdA):
(...)

Wat de incasso betreft, heb ik alle vertrouwen in de minister, die het gaat aanpakken, wat hij wettelijk zal moeten doen. Ik wil dat dat wordt getoetst aan drie uitgangspunten: de bijzondere positie van deze markt, die net

geen echte markt is, niet alleen de excessen, maar ook de te grote bulk moet worden tegengegaan en de redelijkheid van de bedragen.

De heer **Nicolai** (VVD): Voorzitter. Dank voor de beantwoording, die helder was. Ik neem wat de incasso betreft genoeg met de toezegging van de minister van Justitie, en wacht de brief op dit punt af.
(...)

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA):

(...)

Ik wacht de brief van de minister over de incasso met vertrouwen af, zij het dat nog niet duidelijk is of daarin het maximum wordt geregeld.

(...)

Mevrouw **Karabulut** (SP):

(...)

Wat betreft de incassotarieven hebben wij een stapje vooruit gezet. De minister van Justitie heeft namelijk toegezegd dat hij in een brief nader zal ingaan op een wettelijke uitwerking voor incassotarieven. Ik heb de minister echter nog niet horen zeggen dat er ook echt een maximum komt. Ik ben daar niet gerust op en ik wil de brede wens van de Kamer graag vastleggen. Bij niet-afdoende beantwoording zal ik er een motie over indienen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks):

(...)

De minister komt met een brief over de incassokosten, 15% of een maximumpercentage. Ik wil graag weten wat zijn concrete tijdspad is. Er lopen nu dingen niet goed. Er worden te grote bedragen gevraagd van mensen die het al heel moeilijk hebben. De incassobusiness verdient gewoon te veel. Wanneer wordt dat concreet opgelost? Ik zou midden 2009 als streefdatum willen hanteren en ik hoop dat de minister dat ook gaat doen, anders vind ik de toezegging te mager.

Minister **Hirsch Ballin**: Voorzitter. De heer Spekman vroeg met betrekking tot de door mij toegezegde notitie over de manier waarop wij dit wettelijk gaan regelen, of rekening zal worden gehouden met de bijzondere positie van de schuldenaar. Ja, in de uitwerking zal daarmee rekening worden gehouden. Hij vroeg ook of het, behalve over excessen, ook zal gaan over wat in het algemeen de goede norm is. Ja, daarover zal het moeten gaan, want wij willen niet dat een normering van excessen afdoet aan een goede toepassing van de algemene redelijkheidsnorm. Dat is precies de reden waarom ik de controlevraag van mevrouw Van Gent dadelijk zo zal beantwoorden als ik die zal beantwoorden.

Het antwoord op de vraag of de redelijkheid het uitgangspunt blijft, is een volmondig «ja». Het gaat om de algemene norm die nu in de wetgeving staat, waarvan wij, op basis van het nu beschikbare onderzoek, weten dat hij onvoldoende effect heeft gesorteerd. Daarvoor willen wij via wetgeving een voorziening treffen. Ik heb twee routes aangegeven waarlangs dat mogelijk zou kunnen. De Kamer kan de notitie, zoals toegezegd,

binnen enkele maanden verwachten. Wij zullen het daarna uitwerken in een wetsvoorstel. Ik verwacht dat een concept van een dergelijke wettelijke regeling medio 2009 gereed zal zijn. Wij zullen daarin uiteraard een traject moeten inbouwen van raadplegen van deskundigen en belanghebbenden. Wij zullen dat openbaar doen. Het wetsvoorstel zal worden gepubliceerd op onze internetsite www.justitie.nl, zodat een ieder erop kan reageren. De controlevraag van mevrouw Van Gent was, of in het wetsvoorstel een maximum zal staan. Er zal een maximum instaan. Een uniform maximum zou het doel voorbijschieten, dus het zal een maximering inhouden. Daarin moet in ieder geval rekening worden gehouden met een teveel van een algemeen maximum bij zeer grote vorderingen en een te weinig bij kleine vorderingen. Het zal dus een maximum zijn, maar met differentiatie.

De heer **Spekman** (PvdA): Ik probeer het toch nog precies te begrijpen, misschien tot vervelens toe, maar ik wil het echt snappen. Mijn vraag over de bulk was: willen wij met de wet voorkomen dat er heel veel vorderingen zijn die net iets te hoog zijn? Wordt dat een van de doelstellingen van de aanpassing in de wet?

Minister **Hirsch Ballin**: Het antwoord op die vraag is «ja».

Toezeggingen

De minister van Justitie zal binnen enkele maanden de contouren van de nadere regelgeving inzake de incassotarieven aan de Kamer doen toekomen.

Behandeling rapport 'Mensen met schulden in de knel!

Onderdeel: Beslagvrije voet voor uitwonende jongeren

De heer **Spekman** (PvdA):

(...)

Ten derde de beslagvrije voet voor uitwonende jongeren. De beslagvrije voet voor uitwonende jongeren van 18 jaar tot 20 jaar is afgestemd op thuiswonenden. Beslaglegging heeft dan ook tot gevolg dat de vaste lasten niet meer betaald kunnen worden en er nieuwe schulden ontstaan. Ook op dat punt vraag ik om een reactie van het kabinet want ik vind dat bezwaarlijk. Veel jongeren wonen namelijk al zelfstandig op hun achttiende. Is daar niets op te bedenken?

Minister **Hirsch Ballin**:

(...)

De heer Spekman meent dat de beslagvrije voet voor uitwonende jongeren ontoereikend is. Als het gaat om schuldenaren jonger dan 21 jaar kan de rechter-commissaris een bijzondere correctie toepassen op de beslagvrije voet. Juist omdat voor deze jongeren de bijstandsnormen laag zijn, voorziet de rekenmethode van de betrokken werkgroep daarin. Ik denk dat op die manier een oplossing kan worden gevonden. Voor zover nodig, wordt dat onder de aandacht van deze groep gebracht.

(...)

Minister **Hirsch Ballin**:

(...)

De heer Spekman vroeg over de beslagvrije voet voor bijstandsgerechtigden of wij die zullen uitwerken zoals in zijn samenvatting van mijn woorden. Ik heb inderdaad de toezegging gedaan dat wij dat ter hand nemen. Wij gaan de werkgroep van Recofa (rechters-commissarissen in faillissementen) vragen om daaraan aandacht te besteden. Ik zal de werkgroep vragen om daarbij ook te kijken naar de uitwonende jongeren.

Behandeling rapport 'Mensen met schulden in de knel!

Onderdeel: Beslagvrije voet bij verrekenen door sociale diensten

De heer **Spekman** (PvdA):

(...)

Op de berekening van de beslagvrije voet, aanbeveling 34 in het rapport, hebben de gemeenten ook gereageerd. Ik heb een brief gezien van de grote vier gemeenten die het graag anders en simpeler zouden zien. Uitvoeringstechnisch is dat te doen. De vraag is hoe rechtvaardig een en ander is ten opzichte van mensen die niet in de bijstand zitten of mensen die wel in de bijstand zitten maar die niet te maken krijgen met beslaglegging. Het betreft echter wel een enorme versimpeling. Uit de ervaringen blijkt dat er constant op dat gemiddelde bedrag wordt uitgekomen. Het is dus niet meer dan redelijk om daar eens naar te kijken. Die digitale toolkit lijkt mij onvoldoende.

Minister **Hirsch Ballin**:

(...)

De G4 heeft voorgesteld, een wijziging van de Wet werk en bijstand in te voeren, inhoudend dat de beslagvrije voet voor mensen met een bijstandsuitkering voortaan wordt verhoogd met het percentage van de vakantietoeslag, dat nu 4,6 is. Het voorstel houdt eigenlijk in dat een aparte beslagvrije voet wordt gecreëerd voor bijstandsgerechtigden, wat mogelijke complicaties geeft voor de berekening van het vrij te laten bedrag in het WSNP-traject. Ik heb dat als eerste reactie gekregen van de werkgroep bestaande uit rechter-commissarissen in faillissementszaken. Ik zie op het eerste gezicht voor de schuldenaar in een WSNP-traject geen direct voordeel. Door middel van de regeling van het vrij te laten bedrag in het WSNP-traject kan voldoende rekening worden gehouden met de noodzakelijke maandelijkse uitgaven, maar ik volg de nieuwe ontwikkelingen ook op dit terrein. Als er inderdaad mogelijkheden zijn om de toepassing van de beslagvrije voet door gemeenten voor deze categorie te vergemakkelijken, ben ik daar niet tegen. Ik ben dan ook graag bereid om samen met de staatssecretaris van SZW te verkennen of er mogelijkheden zijn om tegemoet te komen aan de behoeften van de gemeenten op dit terrein.